

Otevřený přístup představuje **nový model vědecké komunikace**, jehož výsledkem je **volný a neomezený přístup** k literatuře publikované především ve vědeckých časopisech.

Dvě cesty otevřeného přístupu

Auto-archivace článků v repozitáři

Publikování v otevřeném časopise

Iniciativy

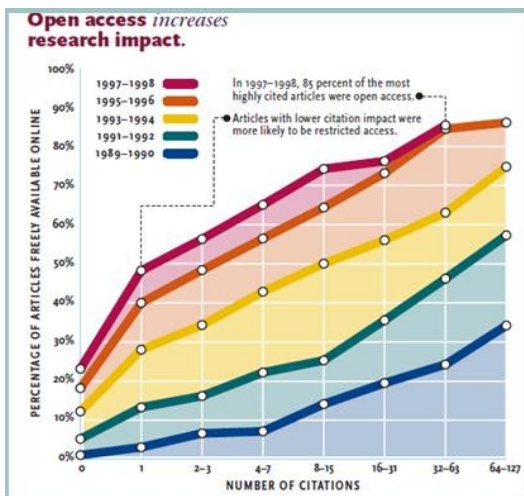
[Budapest Open Access Initiative](#)

[Bethesda Statement on Open Access Publishing](#)

[Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities](#)

Přínosy

DOSTUPNOST, VIDITELNOST, CITOVANOST!

Odkazy

<http://knihovna.vsb.cz>

<http://e-zdroje.vsb.cz>

Kontakty

Mgr. Daniela Tkačiková, daniela.tkacikova@vsb.cz

Mgr. Pavla Rygelová, pavla.rygelova@vsb.cz

Open Access

přednáška

Jak zviditelnit výsledky své vědecké práce

Mgr. Pavla Rygelová

Po-Pá 18.-22. října 2010

12:30-13:30

Zasedací místnost ÚK (NK 233)

Podmínky

Příznivé podmínky pro rozvinutí myšlenky a modelu otevřeného přístupu připravila **kultura sdílení preprintů** vědeckých článků, kterou pěstovali vědci z oblasti fyziky a dalších oborů, a **rozvoj Internetu**, který přinesl novou dimenzi tomuto způsobu výměny vědeckých informací.

Preprintový server ArXiv

V roce 1991 vznikl elektronický archiv ArXiv pro ukládání preprintů z oblasti fyziky. Postupně se obsah rozšířil o další obory, v nichž **rychlost výměny informací představuje zásadní výhodu**, a ArXiv se stal vzorem pro vznik dalších typů repozitářů. ArXiv využívají i čeští vědci.

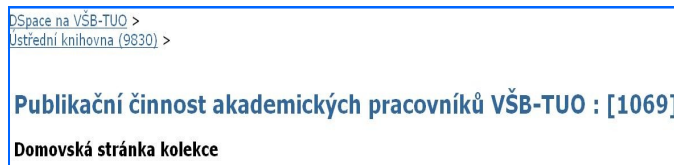
„V současnosti všechny své články při zaslání do vědeckého časopisu ukládám zároveň také na preprintový server ArXiv. To umožňuje, že rukopis je ihned dostupný komukoliv a je možno na něj odkazovat i v ostatních publikacích. Zvyšuje to trochu citovanost a usnadňuje vytváření odkazu na danou práci na webových stránkách. Tato výhoda obzvláště vynikne, uvážíme-li, že standardní oponentní řízení trvá okolo 3-4 měsíců.“

Mgr. Jaroslav Hamrle, Ph.D. (Institut fyziky, HGF, VŠB-TUO)

Repozitář DSpace VŠB-TUO

Vedle zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací poskytuje DSpace VŠB-TUO informace o publikační činnosti akademických pracovníků VŠB-TUO v impaktovaných časopisech. V kolekci **Publikační činnost akademických pracovníků VŠB-TUO** jsou vytvářeny záznamy článků z recenzovaných časopisů. Jako zdroj informací o člancích je využívána databáze **Web of Science**.

Vydavatelé a archivace článků v repozitářích

Převážná část významných vydavatelů akceptuje principy otevřeného přístupu a nebrání v tom, aby autoři uložili svou verzi článku (preprint nebo postprint) v repozitáři. Polovina článkové produkce autorů z VŠB-TUO je vydána v časopisech vydavatelů **Elsevier a Springer**. Tito vydavatelé povolují archivaci článků v repozitářích.

Služba SHERPA/RoMEO

K ověření, zda vydavatel povoluje nějakou formu archivace článků v repozitářích, slouží databáze SHERPA/RoMEO. Databáze vychází z informací, které vydavatelé vystavili na svých webových stránkách. Zda je autorovi vyhrazeno **právo uložit preprint nebo postprint článku v repozitáři**, bývá často uvedeno ve smlouvě, kterou autor podepisuje před vydáním článku.

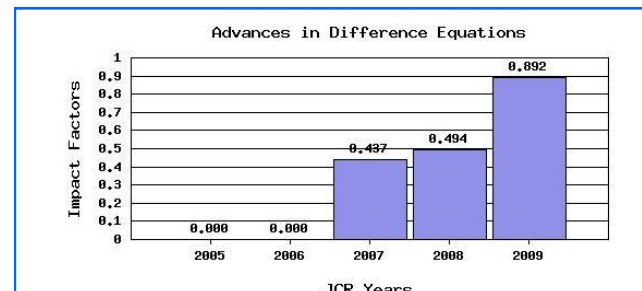

Otevřené časopisy

Druhou možností, jak zajistit volnou dostupnost výsledků výzkumu a vývoje, je publikování v **otevřených časopisech**, které poskytují obsah svých časopisů volně na internetu.

Obchodní model otevřených časopisů

Otevřený přístup přinesl také nové obchodní možnosti, jak financovat vydávání vědeckých časopisů. **Nový model nevyžaduje financování prostřednictvím předplatného**, což je výhoda pro uživatele, a zároveň **přináší větší prestiž časopisu**, neboť volně dostupný obsah je častěji citován a tím se **zvýšuje impact faktor časopisu**.

Directory of Open Access Journal

Adresář registruje přes 5 tisíc otevřených časopisů z nejrůznějších vědních oborů, včetně několika českých periodik. (Běžně se uvádí, že existuje zhruba 20 tisíc recenzovaných odborných časopisů) Autoři si mohou najít časopis, který jim zaručí, že jejich článek bude vydán v kvalitním časopise a zároveň že článek bude dostupný maximálně možnému okruhu čtenářů.